

Bulletin

parken Sonsbeek – Zypendaal – Gulden Bodem

VERENIGING
Vrienden
van
Sonsbeek

De Vereniging van Vrienden van Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem wil een klankbord zijn voor de bezoekers van de monumentale parken en voor de eigenaar van de parken, de Gemeente Arnhem. Het doel van de Vereniging is mee te werken aan de instandhouding en verfraaiing van de parken Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem. Vrienden van Sonsbeek ondersteunt Molenplaats Sonsbeek financieel met een vaste bijdrage per lid.

De contributie per lid bedraagt per jaar: voor particulieren € 13,50, voor verenigingen € 35 en voor bedrijven € 50; Bankrekeningnummer: NL30 ABNA 0406 333 505 t.n.v. Vrienden van Sonsbeek. ANBI: de Vereniging is door de fiscus erkend als culturele 'Algemeen Nut Beogende Instelling', wat inhoudt dat donaties met de factor 1,25 voor de fiscale aftrek mogen worden vermenigvuldigd.

Bestuursleden

Edzard Gelderman – voorzitter (06-36308094), Niels Wildering – penningmeester (06-51829265), Danielle Jansens – promotie / ledenadministratie (06-53402610), Koos de Vos – educatie (06-44556267), Tjada van den Eelaart-de Sitter – Schouwgroep / website (06-20334954), Simon van den Bergh – bulletin (06-26556820), Roel van Dijk Azn – secretaris, Paul Poelmans – bulletin, Tom Visser – bestuurslid, Niels van der Graaff – bestuurslid, Herma Wichman – bestuurslid, Annemarie van Velzen – bestuurslid, Huig Velders – bulletin.

Adviseurs

Jeroen Glissenaar – Dienst Stadsbeheer Gemeente Arnhem, Jeroen Voskuilen – Molenplaats.

Ledenadministratie

Vereniging Vrienden van Sonsbeek, per adres Molenplaats Sonsbeek, Zypendaalseweg 24a, 6814 CL Arnhem, Telefoon: 445 06 60, Email: info@parksonsbeek.nl Website: www.parksonsbeek.nl

MOLEN PLAATS

Molenplaats Sonsbeek is de nieuwe naam van Bezoekerscentrum Sonsbeek. Molenplaats Sonsbeek wil parkbezoekers bewust maken van de mooie groene kanten van Arnhem door het organiseren van exposities, excursies en evenementen. Molenplaats Sonsbeek geeft informatie over de Arnhemse parken en is een prima startpunt bij een bezoek van de parken Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem. Website: www.molenplaatssonsbeek.nl

Bestuur Stichting Bezoekerscentrum Sonsbeek

Anne Marie van Manen (voorz.), Leon Tjakkes (penningm.), Ton Jansen, Paul Baeten, Ans Meex.

In dit nummer

Voorpagina

Zomersfeer op de Ronde Weide
Foto: Albert Van Der Weide

3 Excursie Vrienden naar Amsterdam

Enkele tientallen Vrienden op stap naar het Amsterdamse Vondelpark en het Oosterpark.

4 en 5 Herman Hofman op reis door Sonsbeek

Resultaat van een oproep van het bestuur: wie verdient het na ex-bestuurslid Luuk Broer zijn naam te laten verbinden aan een bankje in Sonsbeek? Cultuur in Sonsbeek; Groene tuinen.

6 en 7 Vogelparadijs

Vogelwerkgroep Arnhem en omstreken heeft een nieuwe folder met foto's van vogels, een vogelwandelroute en nog veel meer. Foto's uit de folder van Jeroen Gosse en Koos Dansen.

8 Lorentzmonument klaar

Het Lorentzmonument, een van de bijzondere elementen in park Sonsbeek, kan er na een fikse restauratie weer een tijd tegen.

9 Gebruikersgroepen

De parkbeveer behoort alweer enige tijd tot het zomerameublement.

10 Albert Van Der Weide

Kort interview met de Arnhemse kunstenaar die een jaar lang impressies opdoet in park Sonsbeek en daar via verschillende media uitdrukking aan geeft.

11 Op stap met de boswachter

Jeroen Glissenaar neemt ons mee naar Zypendaal. Daar moet gedund worden nadat er is geblest.

12 Groeten uit de bongerd

Voorjaarsbloesem van een appelboom.
Foto: Gerard Herbers

Interessante rondleidingen door Vondelpark en Oosterpark

Vrienden op stap naar Amsterdam

Het idee voor een Vriendenexcursie naar het Amsterdams Vondelpark ontstond op het minicongres @MijnSonsbeek (oktober 2016) waar Quirijn Verhoog (ontwerper Stadsdeel Amsterdam Zuid) uitgebreid over het Vondelpark vertelde. De problematiek van een in het veen wegzakkend Vondelpark, versus een hoog en op zand gelegen Sonsbeekpark, is totaal verschillend. Maar er zijn parallellen. Ons gezelschap bezocht ook het Oosterpark. Een voorbeeld van wat er zoal in de uitvoering mis kan gaan.

Op 12 mei worden we met 22 deelnemers op de locatie Weesperplein door de gemeente Amsterdam ontvangen. We krijgen een boeiend verhaal te horen van Hans Kaljee (hoofdstedelijke bomenconsulent) over de snelle groei van Amsterdam (1000 inwoners per maand) en het budget voor de daarmee samenhangende herinrichting van de openbare ruimte (5 miljoen euro per jaar). Dat leidt tot enorme budgetten voor aanpassingen die ons on-Arnheems in de oren klinken. De budgetten voor onderhoud blijken hiermee juist weer in schril contrast te staan. Dat horen we tussen de middag van Ruud Stuurman (de Jeroen Glissenaar van het Vondelpark) en van de voorzitter Vrienden van het Vondelpark, Jan Kienhuis (een jonge 'geslaagde' ondernemer die iets voor

de stad wil betekenen). En ondanks al het enthousiasme voor het park is het moeilijk voldoende vrijwilligers aan te trekken voor werkzaamheden.

Regenachtig

De aftrap van de rondleiding door het regenachtige Vondelpark wordt gegeven door Daniël Kropveld, (oprichter Vrienden van het Vondelpark en natuurkenner) die ons door de Koeienweide leidt. Hier geen Lakenvelders maar een boeiend verhaal over bijzondere vogels, insecten en zelfs orchideeën. Quirijn Verhoog gidst ons door het Vondelpark, met speciale aandacht voor het Rosarium, in 1958 ontworpen door tuinarchitect Egbert Mos. Het hexagonale (maar liefst 80 zes-hoeken) Rosarium is een voorbeeld van de tijdgeest in de zestiger jaren.

Dat het park ooit door rijke omwonenden is afgedwongen, duidt op een vooruitziende blik, zoals dat in het geval van het Sonsbeekpark geldt voor de gemeente Arnhem. Helaas vanwege de regen geen picknick in het park, maar we worden gastvrij ontvangen op de 'gemeente werf': een heerlijke en verantwoorde lunch (verzorgd door onze eigen stadstuin Kweekland) met interessante verhalen en discussies.

Openheid

's Middags bezoeken we het nabij het Tropenmuseum gelegen Oosterpark. In dit geval interessant vanwege alles wat er in de uitvoering mis kan gaan. Hans Kaljee is daar zeer open in. Een voorbeeld: het weghalen van grond om deze schoon te zeven van wortels en vervuiling. De schone teruggebrachte grond verslempte en liet geen water meer door. Met als gevolg sterfte van veel bomen en planten. De voorzitter van de Vrienden van het Oosterpark, Frank Köhler, vertelt over de strijd voor behoud van een groot aantal bomen (300) die in het renovatieplan waren geschrapt. Dat voerde tot voor de rechter en uiteindelijk bleef ongeveer de helft toch staan. Deze voorjaarsexcursie smaakt naar meer. En om te beginnen willen we de Amsterdammers uitnodigen voor een tegenbezoek aan het mooiste park van Nederland.

Annemarie van Velzen
Paul Poelmans

Een reis door Sonsbeek waar geen eind aan lijkt te komen

Tweede bankje is voor Herman Hofman

In een vorig bulletin deelden we mee dat er in het park een bankje was vernoemd naar Luuk Broer, een Sonsbeekvriend met vele verdiensten. Daarbij stond een oproep om nieuwe kandidaten voor te dragen en dat is gebeurd: Herman Hofman verdient volgens Astrid de Winther en Bob Roelofs een bankje en het bestuur heeft er zijn fiat aan gegeven. Hofman is er maar wat blij mee. "Ik heb verschillende onderscheidingen in de kast liggen maar dat waren eenmalige gebeurtenissen. Dat bankje in Sonsbeek blijft."

Park Sonsbeek en Herman Hofman: een kleine dertig jaar waren ze onafscheidelijk. Alleen al omdat het woonhuis van de voormalig gemeentesecretaris van Arnhem op de hoek van de Apeldoornseweg en de Sonsbeekweg zo dicht bij het park stond dat hij er alle seizoenen van het park kon ruiken. Maar er is veel meer. Hofman maakt al sinds 1970 in en met park Sonsbeek een reis waar geen eind aan lijkt te komen. Tijdens die reis kwamen hoogtepunten voorbij als de buitenexposities, de stichting van ons bezoekerscentrum in 1983 en het honderdjarig bestaan van Sonsbeek als stadspark in 1999. Zijn nauwe betrokkenheid en inzet worden nu bekroond in de vorm van een parkbankje-met-naam. En het grappige is dat hij er tijdens de sponsoractie bij het eeuwfeest van het park eind jaren negentig zelf voor heeft gezorgd dat er geld beschikbaar kwam om dit bankje en eenentwintig andere exemplaren in Sonsbeek te plaatsen.

Eerste expositie

Herman Hofman en Sonsbeek. Neem zijn eerste tentoonstelling in 1971 waarvoor ook buiten Arnhem locaties werden gebruikt. Hij was daar namens de gemeente nauw bij betrokken. Aanvankelijk kreeg Pierre Janssen, momenteel geëerd met een tentoonstelling in Museum

Arnhem, het verzoek de expositie in te richten. Hofman: "Gelukkig realiseerde die zich dat zo iets voor hem wat te hoog gegrepen was." Wim Beeren uit Rotterdam stelde 'Sonsbeek buiten de perken' samen en dat werd volgens Hofman de belangrijkste aflevering. Er ontstond reuring in de stad. Dat waren pas tijden. Niet alleen omdat het zo'n controversiële expositie was, maar ook als gevolg

van sabotage door leden van de Beroepsorganisatie Beeldend Kunstenaars. De BBK'ers sneden elektrische leidingen door omdat ze vonden dat plaatselijke kunstenaars te weinig betrokken waren bij deze manifestatie. En de politieke meningsverschillen in de gemeenteraad waren zo groot dat het vervolgens veertien jaar heeft geduurd tot er een nieuwe aflevering kwam.

Bezoekerscentrum

Ander onderwerp. In 1983 besloot 'Den Haag' subsidie beschikbaar te stellen voor een eerste stedelijk bezoekerscentrum in Nederland. In natuurgebieden bestonden ze al. Arnhem rook zijn kans en kreeg met Sonsbeek de hoofdprijs. Aan de Zijpendaalseweg stond een boerderij te verloederen die mooi kon worden opgeknapt. Bijna liep het nog fout doordat burgemeester en wethouders niet akkoord gingen met de huizenhoge begroting als gevolg van een al te ruime personeelsbezetting. Ambtenaar Chris Zeevenhooven komt de eer toe dat hij een oplossing aandroeg: een beroepskracht die een schare vrijwilligers moest aanvoeren. Daar hebben we nu, bijna 35 jaar later, nog steeds plezier van.

Eeuwfeest

Het eeuwfeest van Sonsbeek is een verhaal apart. Hofman was in 1996 in het bezit van de gouden stadspenning met pensioen gegaan toen hem werd gevraagd als lid van het bestuur van de 'Stichting Sonsbeek 100 jaar stadspark' een bidbook samen te stellen, sponsors te zoeken, een voorstel voor de programmering

te maken en nog wat omliggende zaken voor zijn rekening te nemen. Hij besteedde er samen met zijn medebestuurders tweeënhalve jaar aan. Het resultaat was dat er in 1999 een reeks van activiteiten in het park kon worden ontplooid – theater, toneel, muziek, schaaktoernooi – dat ING en AKZO kunstwerken in het park financierden, dat de huidige Steile Tuin werd aangelegd en dat er nieuwe gesponsorde bankjes en lantaarns kwamen. In het verlengde van het feest werd ook nog eens het peperdure Watermuseum gebouwd, betaald door het Waterschap RijnIJssel.

Nog veel meer

Dit verhaal, het verhaal van en over Herman Hofman, is nog lang niet af. We hebben het dus niet over de

Stichting Jansbeek Open waarvan Hofman voorzitter was en die er begin deze eeuw voor zorgde dat de beek ook naast het park naar de oppervlakte werd gehaald. We hebben het niet over de viering van 750 jaar Arnhem in 1983 die niet doorleek te gaan tot de kersverse burgemeester Job Drijber zich ermee ging bemoeien. Hofman draaide aan een vakantiefeltje in Frankrijk een programma in elkaar wat bijvoorbeeld het begin vormde van de popconcerten van Hans van Vrijaldenhoven op de Ronde Weide. Het gaat hier ook niet over de Witte Villa en het kunstcentrum dat er in 1994 in kwam. Het gaat al helemaal niet over de verhuizing van Hofman en zijn vrouw naar een flat aan de Utrechtsestraat met een prachtig uitzicht over park Meinerswijk en de

Rijn. En over de vijf ruwharige teckels die gedurende een periode van 28 jaar vanuit hun vorige woning op de hoek van de Apeldoornseweg in Sonsbeek werden uitgelaten.

Het bankje van Herman Hofman wordt vrijdag 7 juli in zijn aanwezigheid 'gedoopt'. Genodigden en belangstellende Vrienden van Sonsbeek worden die middag om 16.00 uur verwacht bij de Karpervijver.

Rob van Otterloo

De oproep van het bestuur van de Vrienden blijft. Wieiemand wil voordragen die het verdient om zijn of haar naam aan een Sonsbeekbankje te verbinden, kan zich vervoegen bij het secretariaat.

Cultuur in Sonsbeek

Park Sonsbeek is elk jaar weer een locatie voor talloze culturele evenementen. Daar komen duizenden mensen op af, dus dit publiekspakket voorziet in een duidelijke behoefte. Sonsbeek is zowel voor bezoekers als organisatoren in verband met de natuurlijke entourage onmiskenbaar een gewilde omgeving.

De vlotconcerten voor de deur van Brasserie De Boerderij zijn vorige maand weer begonnen. Elke zondag van 12.00 tot 14.00 uur en met uiteenlopende muziekstijlen. Een aparte serie uitvoeringen van klassieke muziek elders in het park hebben we nog tegoed op de zondagen 14 juli, 12 augustus en 10 september. Op de Ronde Weide zijn traditiegetrouw op zondagmiddag vanaf 14.00 uur onder de titel Park Open gratis popconcerten. Daarmee is al een begin gemaakt. Zie ook de Facebookpagina Park Open Arnhem.

In augustus wordt een traditie in ere hersteld. Organisator Paul Wijtvliet zorgt ervoor dat van 17 tot en met 27 augustus de Spiegeltent terugkeert. Altijd een afwisselend avondprogramma in deze retro-accommodatie met veel gekleurd glas. De Sonsbeek Theater Avenue hoeft nauwelijks aanbeveling. Zeker als het mooi weer is, is de sfeer er uit de kunst. Cabaret, toneel, zang, performances en eten en drinken in soorten en maten. Ook als het regent gaan de voorstellingen gewoon door. Deze 19^e keer is het festijn van donderdag 17 tot en met zondag 20 augustus.

Zie voor informatie www.sonsbeektheateravenue.nl. Een meer algemene website over wat er zich in het park afspeelt is www.sonsbeekfestival.nl

Groene tuinen

Het gebied waar het Waterschap Rijn en IJssel zorgt voor veiligheid tegen het water en schoon oppervlaktewater is groot. Het loopt ten zuiden van Deventer via Eibergen in het oosten met als zuidgrens Dinxperlo, Lobith en Arnhem Noord. En iets meer naar het noorden is Zutphen de uiterste westkant. Toch wonen er slechts 650.000 burgers omdat er geen echt grote stad in het gebied ligt. Dat Arnhem Zuid er niet bij hoort, komt doordat een ander waterschap daar de scepter zwaait. In een folder van het schap aandacht voor het Watermuseum. Dijkbeheer, grondwater en watergebruik in Nederland en de rest van de wereld zijn er de hoofdthema's. Tip van het waterschap: nu het klimaat verandert, neemt de regenval toe. Wie een tuin heeft, kan een kleine bijdrage leveren door te zorgen voor veel groen en bomen waardoor regenwater makkelijker de bodem in trekt.

A large owl with brown and white mottled feathers is perched in a hollow of a tree trunk. The owl's eyes are partially closed, and it has a yellow beak. The background is the rough, textured bark of the tree.

Vogel paradijs

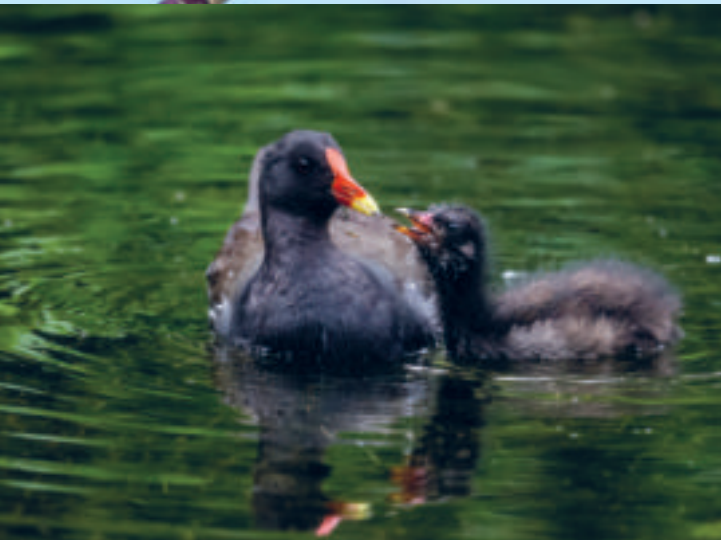
Watervogels, bosvogels, kleine en grote vogels, je vindt ze in tientallen soorten, vele afmetingen en bonte of bescheiden kleuren in onze parken Sonsbeek en Zijpendaal.

De foto's zijn van Koos Dansen en Jeroen Gosse.

Bekijk de nieuwste folder van de Vogelwerkgroep Arnhem en je staat versteld van de rijkdom. De groene specht, bosuil, grote gele kwikstaart, mandarijneend en buizerd en nog talloze andere gevederde vrienden zijn er met geduld en op het juiste tijdstip waar te nemen. De folder toont een wandelroute die in ongeveer 2 uur kan worden afgelegd.

Albert Einstein speelde leentjebuurt bij Hendrik Antoon

Monument Lorentz opgeknapt

Het gerestaureerde monument van Nobelprijswinnaar natuurkunde Hendrik Antoon Lorentz in park Sonsbeek is vrijdag 12 mei officieel 'heronthuld'. Het was als gevolg van verwerking al geruime tijd toe aan een opknabbeurt. Die duurde langer dan aanvankelijk werd aangenomen: van oktober 2015 tot vorig jaar.

De Nederlandse beeldhouwer Ludwig Oswald Wenckebach maakte het ontwerp voor het bronzen beeld van Lorentz en de toenmalige prinses Juliana onthulde het monument in het park in 1931. Tijdens de beeldtentoonstelling in 2008 werden daar naar een ontwerp van kunstenaar Hans van Houwelingen in een wand de 142 namen van latere winnaars van de Nobelprijs voor natuurkunde aan toegevoegd.

Beslissend

Lorentz ontving de Nobelprijs in 1902. Zijn werk was zo belangrijk dat Albert Einstein er gebruik van maakte voor zijn befaamde relativiteitstheorie. Dat de onderzoeksresultaten van Lorentz na een halve eeuw alweer op de achtergrond waren geraakt, bleek toen Einstein in 1953 zei: "De natuurkundigen van de jongere generatie zijn zich meestal niet meer ten volle bewust van de beslissende rol die Lorentz speelde bij de vorming van de fundamentele ideeën van de theoretische natuurkunde."

Steenstraat

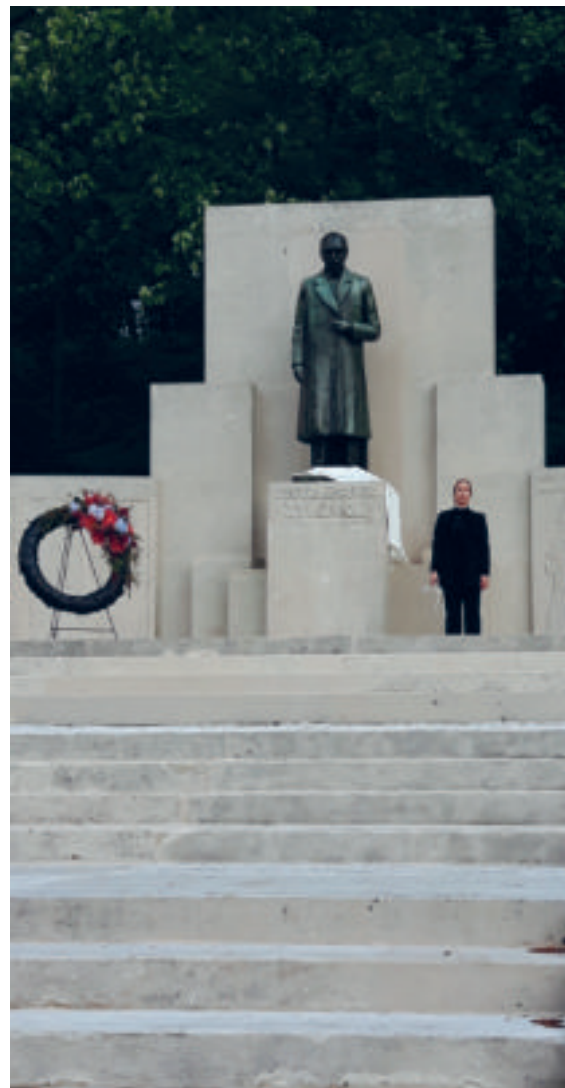
De Nederlandse wetenschapper werd in 1853 in Arnhem geboren en woonde een aantal jaren aan de Steenstraat. Lorentz was van 1878 tot 1912 verbonden aan de universiteit

van Leiden als hoogleraar theoretische natuurkunde. Op middelbare leeftijd was hij blij dat hij van de hoge werkdruk aan de universiteit af kon komen doordat hij van de Teylers Stichting in Haarlem het aanbod kreeg directeur te worden van het natuurkundig laboratorium.

Lichtsnelheid

Einstein en Lorentz hadden als wetenschappers een sterke band. Ze correspondeerden regelmatig. Albert kwam ook in Haarlem op bezoek. Lorentz betoogde toen al dat de lichtsnelheid de hoogst mogelijke snelheid is en dat idee paste naadloos in de theorie die Einstein zou ontwikkelen.

Op de dag van de onthulling van het monument afgelopen mei hield de Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschappen in Stadsvilla Sonsbeek een symposium over 'Lorentz, een briljante geest en een levend kunstwerk'. Erna wandelden de deelnemers naar het monument. Voorafgaand aan toespraken van Anna Tilroe (curator van de Sonsbeek Beeldtentoonstelling 2008), wethouder G. Elfrink en Hans van Houwelingen, verrichtte ArteZ-student Melanie Chrissy Bos de echte onthulling.

Alle namen

Vanuit de weide, bij de eeuwenoude eik, liep ze met een lauwerkrans om haar nek naar het monument. Via geluidsapparatuur noemde ze uit het blote hoofd alle 150 namen die in het monument zijn gegraveerd, plus het jaar waarin deze winnaars de Nobelprijs ontvingen. Ze eindigde haar opsomming met: "Hendrik Antoon Lorentz, Nobelprijs voor natuurkunde 1902". Vervolgens plaatste Melanie de lauwerkrans op een standaard en onthulde ze het beeld.

De parkbecuer

Parkgemeenschappen

Onze parken kennen een groep uiterst gespecialiseerde bezoekers. Ze komen vrijwel nooit alleen, maar zijn bijzonder lid van groepen met zeer gevarieerde achtergronden: van gezinnen en familiefeesten tot vriendenclubs en collegiale vrijdagmiddagborrelaars. Ze zijn over het algemeen te vinden rondom de Witte Villa, bij de Steile Tuin, of aan de vijver bij de waterval. Ze worden gewaardeerd om hun bereidheid om op loeihete dagen enige uren boven een nog hetere grill hun culinaire kunsten tentoon te spreiden. Het gaat natuurlijk om de barbecueers.

De barbecue is inmiddels niet meer weg te denken uit onze parken. Bezoekers zien het park als een verlengstuk van hun eigen achtertuin. Zo rond etenstijd hoort daar dan een hapje en een drankje bij. De opkomst van de parkbarbecue is terug te voeren naar het begin van deze eeuw, met name naar de overgang van de gulden naar de euro. In eerste instantie waren het jongeren, die door de forse sprong van het horecaprijspeil meer waar voor hun geld kregen

door hun maaltijd zelf in het park te bereiden. Dat de kleine wegwerpbarbecue in deze tijd een explosieve opkomst meemaakte zal zowel oorzaak als gevolg zijn geweest van deze ontwikkeling.

Imponeren

Ondertussen zijn het lang niet meer alleen maar de jongeren en de wegwerpbarbecue die de bovenaan voeren in deze gemeenschap. Vanuit de omliggende wijken neemt

men de mobiele tuinkeuken mee, en wanen voornamelijk mannen zich in de finale van Masterchef. Goed vlees, verse salade en bijzondere wijnen worden tevoorschijn getoverd om de rest van het gezelschap te imponeren.

De parkbecue past prima in de gemeentelijke visie op het gebruik van de parken: een groene huis-kamer voor alle bewoners en bezoekers van onze stad. Bovendien houden de parkbecuers zich verrassend goed aan de spelregels: ze maken gebruik van de vuurschalen en ruimen hun afval na afloop vaak goed op. Soms wil een barbecue wel eens transformeren in een kampvuur – en dat is ongewenst – maar een kort gesprek is gelukkig vaak voldoende om een parkbrand te voorkomen.

Nauwelijks invloed

De gemeente heeft nauwelijks invloed op grote maatschappelijke veranderingen als economische ontwikkeling en nieuwe vormen van vrijetijdsbesteding. Men kan hooguit inspelen op de gevolgen die deze zaken hebben op het parkgebruik. Door deze relatief nieuwe vorm van gebruik ruimte te bieden en voortdurend het gesprek aan te gaan, heeft ook deze gemeenschap een plaats gevonden in het park – en dat is natuurlijk vooral te danken aan het absorberend vermogen van onze monumentale parken en de wendbare houding van de hoeders ervan: de gemeente en de Vrienden.

Simon van den Bergh

Een half jaar ALBERT & SONSBEEK

In november begon de Arnhemse beeldend kunstenaar Albert Van Der Weide aan zijn project ALBERT&SONSBEEK. Een jaar lang zou hij zich laten inspireren door Park Sonsbeek, dat hij kent op zijn duimpje, omdat hij dichtbij – in de Burgemeesterswijk – woont.

“Hoe is dit eerste halfjaar bevallen, Albert?”

“Goed! Ik heb het park op me af laten komen als totaalbeeld en in details. En de resultaten heb ik ook in een doorlopend ritme laten opkomen, in harmonie met de seizoenen”

“Op welke manieren zijn die resultaten tot uiting gekomen?”

“Om te beginnen heb ik minstens elke maand een kleine expositie ingericht in de Molenshuur: foto's met mensen en honden, sporters, winterfoto's en groene bladeren. Op de website “Arnhem aan Zee” hield ik een dagboek bij met reflecties en indrukken.

Voor RTV-Arnhem maakte ik inmiddels 11 filmpjes van 2 of 3 minuten (samen met Pieter Pluijgers). Daarin was vooral te zien hoe bezoekers het park beleven en hoe het onderhouden wordt.”

“Hoe reageren bezoekers die je aan het werk zien en als je ze aanspreekt?”

“Heel positief! Mensen willen meestal graag laten weten hoe ze het park beleven. Als ik vraag of ik een foto van hen mag maken, reageren ze steeds positief.”

“Op welke manier heb je je impressies verwerkt als beeldend kunstenaar?”

“Thuis, in mijn atelier, ga ik soms gewoon zitten en dan begin ik te tekenen. Er komen dan vanzelf beelden op die ik vervolgens op

papier zet. Een selectie van die tekeningen heb ik tentoongesteld in de Molenshuur. Inmiddels is het een serie van bijna 600 tekeningen”

“Wat is de totaalindruk tot nu toe?”

Het park is als openbare ruimte van grote betekenis voor de verhouding stad en natuur en geeft kwaliteit van leven aan de mensen die het gebruiken. Ik verbaas me vaak dat het me

zo intensief kan inspireren. Ook het komende halfjaar ga ik verder op de ingeslagen weg en laat ik Sonsbeek onbevangen op me afkomen.”

Zie ook Facebook [fb.me/Arnhem2016](https://www.facebook.com/fb.me/Arnhem2016)

Gerard Herbers

De Douglasspar krijgt voorrang

Op stap met 'onze' boswachter Jeroen Glissenaar

Boswachter Jeroen Glissenaar neemt ons op ons verzoek nu eens mee naar park Zypendaal. Er is niet veel voor nodig om hem erover te laten vertellen. Bijvoorbeeld over het feit dat een deel van dit park ooit werd verkocht aan projectontwikkelaars. En over de Amerikaanse eik die de Douglasspar aardig dwars kan zitten.

Park Zypendaal is niet meer wat het geweest is. Daarvoor moeten we terug naar de periode voordat er een nieuwe woonwijk werd gebouwd tussen de Wolfslaan en het ziekenhuis. Dit gebied vormde oorspronkelijk een onderdeel van Zypendaal, maar het werd door de gemeente verkocht aan projectontwikkelaars. Zo'n transactie is trouwens daarna nooit meer tot stand gekomen, vertelt Jeroen Glissenaar, namens de gemeente beheerder van de monumentale parken in Arnhem en dus ook van Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem.

We rijden met Jeroen Zypendaal in. In de noordoostelijke hoek wordt hier het gebied tussen het

Kluzenaarsbosje en de Wolfslaan gedund. De bosstrook daar heeft onderhoud nodig. Het gedeelte direct aan de Wolfslaan heeft een overmaat aan staand en liggend dood hout. Ook de lagere groei moet worden gedund. Het resultaat zal zijn dat het gebied er meer verzorgd uit gaat zien waardoor meer een parkachtig karakter ontstaat.

Geen kaalslag

Verschillende boomsoorten staan elkaar soms in de weg wat de groei belemmert. Met name als het om bijzondere en/of oudere bomen gaat, is ingrijpen wenselijk. Zo wordt het aantal Amerikaanse eiken verminderd omdat ze de (oorspronkelijke) Douglasspar teveel dwars zitten.

De Amerikaanse eik is vergeleken met de traditionele eik een 'doorsneeboom' en hij groeit snel. Jeroen zegt dat niemand zich zorgen hoeft te maken over 'kaalslag'. Alleen wat noodzakelijk is om andere bomen de ruimte te geven, wordt weggehaald. Rond november begint het 'blesen', dus het markeren van de bomen die gedund worden.

Er zijn in dit gebied ook bijzondere exemplaren die meer ruimte nodig hebben. Zoals de fraaie acacia's langs de akker en het aangrenzende pad. Op zich is dit voor deze boomsoort al een bijzondere plek en deze bomen krijgen de komende tijd extra zorg.

Fraaiere toegang

De derde reden voor deze 'dunningsopdracht' is om ervoor te zorgen dat de toegang vanaf de Wolfslaan een duidelijker status krijgt. Dat kan bijvoorbeeld door er een toegangshek te plaatsen. De inlooppadjes die zijn ontstaan worden gehandhaafd en gemarkeerd. Het park wordt kortom vanaf de Wolfslaan bekeken meer toegankelijk, herkenbaar en uitnodigend. Dit onderhoudsplan is overlegd met de Schouwgroep. Die gaat minimaal twee keer per jaar de parken rond. De groep bestaat uit personen uit verschillende disciplines (gemeente als eigenaar, bos(bouw)deskundigen, natuurvereniging en Vrienden van Sonsbeek). Uitgangspunt vormt het beleids- en beheerplan voor de parken. Hierover meer in het volgende bulletin.

Huig Velders

Groeten uit de bongerd

Voorjaarsbloesem van een appelboom.

Foto: Gerard Herbers

Rectificatie: Van de foto op de achterpagina in het vorig Bulletin werd gemeld dat die was gemaakt door Frank Majoor. Dat kon niet, Majoor stond zelf op de foto. De echte fotograaf was Gerard Herbers.

Colofon

Het Bulletin VVS is een uitgave van de Vrienden van Sonsbeek, Zypendaal en Gulden Bodem en van Molenplaats/Bezoekerscentrum Sonsbeek. Het Bulletin verschijnt vier keer per jaar.

Het wordt gratis toegestuurd aan de leden van de Vereniging Vrienden van Sonsbeek. ISSN 1567-1054. Oplage 800 stuks.

Redactie:

Gerard Herbers
Rob van Otterloo
Simon van den Bergh
Paul Poelmans
Huig Velders

Adres redactie:

info@parksonsbeek.nl

Vorige nummers vindt u op de website www.parksonsbeek.nl onder > Nieuws.

Vormgeving en druk:

Coers & Roest
ontwerpers bno |
drukkers, Arnhem

Reden retourzending:

Postcode:

Naam:

Het correcte adres is:

Mogelijk is de adressering niet juist. Wilt u in dat geval zo vriendelijk zijn om hieronder de juiste gegevens in te vullen en het blad 'retour afzender' of deze strook in een enveloppe te sturen naar: Vrienden van Sonsbeek, Zypendaalseweg 24a, 6814 CL Arnhem.

Retour afzender/adreswijziging

VERENIGING

Plaats:

Straat:

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas